

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

1. An Christus Dominus determinauerit in indiuiduo omnes materias Sacramenti Ordinis? Ex. p. 10. tr. 11. & Misc. 1. r. 65. ibid.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

TRACTATUS QUINTVS

De Sacramento Ordinis.

RESOLVTIO PRIMA.

An Christus Dominus determinauerit in indiuiduo omnes materias Sacramenti Ordinis? Ex part. 10. tit. 11. & Misc. 1. Ref. 65.

Abi in to. 1. ex la. doctrina Refol. 67. S. Dicendum, & Nota tam. sed leg. cam per totam, & sequanter 9. Vidit, & hic infra in Ref. 67. & in com. 4. u. s. Ref. 78. h. a. ante me. dium, à ref. 1. 1. tam. non defig. nant, vique in hoc.

Ro eo negatiua sententia alibi adduxi vtroque Lugos Germanos, Ioannem & Franciscum; Pontium, Prapositum, Amicum, Marchinum, Fornarium, Petrum à Sancto Ioseph, & Arcudium. Sed Cardinalis Iustinianus bon. memor. hanc sententiam impugnauit, & ex Nostis impugnat doctus, & amicissimus Pater D. Augustinus de Bellis. Et ego iterum ipsam amplector; nam, prater Doctores citatos, illam tenet sapientissimus & nunquam satis laudatus Ioannes de Dicastillo, tom. 1. de Sacrament. tract. 1. disp. 1. dub. 2. n. 363. & tract. 6. disp. 1. dub. 10. n. 265. & dub. 11. n. 174. & Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 1. quest. 11. & tom. 2. tract. 6. disp. 3. qu. 3. Dico itaque ad propositam questionem, quod Christus Dominus, institueno Ordines, determinauit tantum eorum materias in genere; nimirum, vt ea esset legitima cuiuslibet Ordinis materia, quæ existens sensibilis, sui traditione debet, & sufficienter facta, tam ex parte Ministri, quam intentionis, significaret tunc de facto, potestatem tali ordini propriam dari ei, qui materiam istam sensibilem, seu signum istud sensibile acciperet in sua ordinatione; particularem autem istius signi determinationem, seu imponere, & veluti affigere significationem practicam istius potestatis huic, vel illi rei sensibili particulari; reliquit faciendum Ecclesie, prout, & quando illa iudicaret esse conueniens. Itaque Christus non determinauit in indiuiduo materiam, & formam Sacramenti Ordinis, materialiter sumptas; Nec materiam Eucharistie. Nam pro materia, & forma Ordinis, instituit signum sensibile significatiuum potestatis, quæ traditur; & verba talem potestatem exprimentia. Pro materia Eucharistie instituit panem, non determinando hunc, vel illum, sed panem, quicumque esset: nec Vinum album, vel rubrum, sed vinum quodcumque. Et ita in Ecclesia Græca ordinantur Presbyteri, & Diaconi per solam manuum impositionem sub certa forma verborum. In Ecclesia verò Latina per manus impositionem, & per traditionem Panis, & Vini. In Ecclesia Græca consecratur in Pane fermentato; in Latina in Azimo. Igitur quia vtraque Ecclesia confert ordinationem per signum sensibile, & per verba significantia traditionem Sacerdotij, vtraque validè conficit; vtraque, formaliter loquendo, seruat materiam, & formam à Christo institutam; licet non moraliter, cum sic vtatur signis diuersis. Et idè Martinus de San Ioseph in *Moniæ Confess. tom. 1. de Sacrament. Ordin. tractat. 2. num. 5.* sic ait: [En la Iglesia Grega la materia deste Sacramento es solamente la imposicion de las ma-

nos del Obispo, que dize estas palabras: Diuina gratia, quæ semper infirma sanat, & quæ defuncti supplet, creat, seu promouet N. Venerabilem Diaconum in Presbyterum, &c. Con que quedan ordenados los Sacerdotes Griegos sin entregarles la Hostia en la Patena, ni el vino en el Caliz. Y dize Padre Lugo de Sacrament. in genere, disp. 2. sect. 5. num. 85. que vio en Roma, que Obispos Griegos Catholicos ordenauan desta manera, sabiendolo, confintiendo el Sumo Pontifice. Y no obsta à lo dicho, que la materia, y forma de los Sacramentos deite ser la misma en todas las Iglesias; por que Christo Señor nuestro no determinò en particular la materia, y forma indiuidual del: lo que quiso fue, que se diese este Sacramento por alguna señal sensible, que significue la potestad, que se concede, y por palabras, que signifiquen lo mismo, y las dos Iglesias Latina, y Griega dan el Sacramento del Orden por señal sensible, y formalmente guardan la materia y forma, que instituyò Christo Señor nuestro; aunque no es assi materialmente; por que vna cada vna de señales diuersas.] Ita ille.

2. Et tandem nouissimè satis latè & solidè hanc sententiam sustinet, & docet Nicolaus Ysambert, Doctor, & Socius Sorbonicus in 3. part. D. Thomæ, tom. 3. de Sacram. Ordin. disp. 3. art. 6. & 7. qui omninò videndus erit: firmat enim validis argumentis sententiam nostram & responderet ad contraria. Et post hæc scripta inueni, huic sententiæ adherere etiam Castrum Palaum, tom. 4. tract. 27. punct. 4. n. 11. qui citat Bellarminum, Coninch, Layman, & Bonaciam, vnde patet hodie inter Theologos recentiores hanc sententiam communem.

3. Verùm post hæc scripta etiam inuenio Martinon de Sacram. tom. 5. disp. 66. sect. 4. & 5. omnia superius dicta confirmare, & postquam notauit plures differentias, quoad conferendos Ordines inter Ecclesiam Latinam, & Græcam, tandem firmat, Christum, non determinasse in specie materiam & formam huius Sacramenti; Sed genericè tantum instituisse, vt loco materie adhiberetur signum aliquod sensibile, significatiuum potestatis, quæ traditur: & loco forme adhiberentur verba eandem potestatem sufficienter exprimentia. Hoc autem requiritur in vtraque Ecclesia. Quare vtraque seruat omnia essentialia à Christo instituta. Determinatio verò istius signi sensibilis, & materialis ad manus impositionem, facta est ab Apostolis: vt indicat Gregorius IX. cap. Presbyter supra relato; patetque, eos sic ordinasse Diaconos, Act. 6. Presbyteros, Act. 14. vers. 12. iuxta vim textus Græci; Episcopos, 1. Timoth. 4. & 2. Timoth. 2. quem ritum Græca Ecclesia hucusque seruaui, atque etiam Latina in iis Ordinibus, qui certò Sacramentales sunt, nempe in Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu: de aliis enim incertum est, aut potius falsum, quod sint Sacramentales, & à Christo ipso instituti. Sed impositioni manuum adiunxit porrectionem instrumentorum, ad maiorem expressionem potestatis per ordinem collate: ita tamen, vt in rigore alterutra sufficiat ad valore;

Sacramenti. Nam quod sufficiat impositio manuum sine porrectione instrumentorum, patet ex ritu Græcorum. Quod item sufficiat porrectio instrumentorum sine manuum impositione, significare videtur Gregorius IX. *cap. Presbyter. Sapiens citato*. Et probatur efficaciter eos, qui tenent Subdiaconatum, & quatuor Minores esse Sacramenta. Nam conferuntur per porrectionem instrumentorum sine manuum impositione. Ex parte verò formæ liquet, utramque Ecclesiam adhibere verba sufficienter exprimentia potestatem, quæ conferunt per ordinem. Quare utraq; Ecclesia seruat essentialia Sacramenti, & tantum differt penes accidentalem determinationem signi sensibilibus, & verborum. Item Christus non determinauit in vnica cæremonia, vel multiplici Episcopatus conferri debere, vel Presbyteratus, aut Diaconatus, vt in Ecclesia Latina conferuntur duplici, vnica verò in Ecclesia Græca; sed liberum Ecclesiæ reliquit, vel vna cæremonia, vel diuersis significare omnem potestatem, quæ ab vnoquoque illorum Ordinum conferuntur. Obiicies, Concilium Florentinum, ex vtraque Ecclesia Græca, & Latina coactum, damnaſſe tacite ritum ordinandi Græcorum, cum definiuit, materiam Ordinis esse id, per cuius traditionem conferuntur: Sicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem, &c. formam verò Sacerdotij talem esse, *Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesia pro viuis, & mortuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*. Vbi nota Græcos huic definitioni non reclamasse, atque ita, tacite saltem, consentisse. Respondeo cum Atudio, *lib. 6. cap. 5. initio*, Græcos non interſuisse, quando in fine Concilij factum est illud Decretum Eugenij pro institutione, & vnione Armenorum, qui per suos Legatos se Romanæ Ecclesiæ tunc adiunxerunt. Quare Eugenius Pontifex, & Concilium per illud Decretum nihil definiuit contra Græcos, nempe illos corrigere, aut docere intendit: sed tantum instituere Armenos de modo celebrandi Sacramenta, iuxta ritum in Ecclesia Romana vsitatum, quem ibi describit. Hoc patet ex ipsiusmet Decreti verbis, p̄ta serim initio, & ex actis Concilij, quæ habentur, *tom. 4. Conciliorum veteris editionis*: Non potuerunt ergo, neque debuerunt Græci reclamare huic Decreto, cum neque illi consensendo adissent, neque per illud peterentur; sed tantum docerentur Armeni Ritum, quo vsitur Ecclesia Romana in Sacramentorum administratione.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Ref. 66. & in tom. 4. tr. 8. Ref. 19. à lin. 4. & hic infra in Ref. 7. §. Probatur, ad medium, & in Ref. 8. à §. 1. & in Ref. 9. §. 2. prope finem, à vers. Imo, & in Ref. 11. §. 1. ad medium, à vers. Et hæc à fortiori, & in Ref. 19. §. vnde, à lin. 8.

4. Notandum autem contra eos, qui putant contactum instrumentorum, quæ porriguntur ab Episcopo, esse essentialiam Sacramento, Concilium Florentinum non dicere, materiam esse contactum instrumentorum, sed porrectionem, vel traditionem, quæ potest fieri sine contactu ex parte ordinandi. Cùmque Episcopi Græci validè ordinent sine illa, imò & sine porrectione instrumentorum; certum esse debet, non esse de essentia Sacramenti. In praxi tamen non debet omitti à Latinis, quia præscribitur in Pontificali Romano illis, qui ritu Latino ordinantur. Et hæc omnia docet Martinon, *loco citato*.

5. Nec etiam deseram hic apponere ea, quæ asserit, *tom. 4. disp. 27. sect. 3. num. 25*. Concilium Florentinum (ait) non omnia, quorum mentionem facit in assignandis Sacramentorum materiis sunt essentialia; vt patet inductione. Pro materia enim Calicis Eucharistici assignat vinum cum aqua modicissima, quæ tamen de essentia non est. In Sacramento Penitentiae satisfactionem numerat inter actus penitentis, qui sunt materia, & tamen satisfactio est tantum pars integralis. In Sacramento Ordinis ait, materiam esse illud per cuius traditionem conferuntur

Ordo: sicut, inquit, Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus verò per libri Euangeliorum dationem, &c. Et tamen Græci sola manuum impositione ordinant, & vt ex eorum praxi, & libris refert Atudio, *lib. 6. de Sacrament. cap. 2. & sequenti*. Simulque atque vna, & eadem manus impositione, & forma verborum dant vtramque potestatem Sacerdotalem, consecrandi scilicet, & absoluedi à peccatis, non dissim, vt fit in Latina Ecclesia. Neque vsur pane eadem verba, quæ Florentinum tradit, alioqui Presbyteri Græci non essent veri Sacerdotes. Quos tamen, vt res agnouit Ecclesia Romana, & vnica Ecclesia in eodem Concilio, quotidie permittit, eos celebrare inter Latinos, nullumque eorum reordinat, quoad à Schismate ad vnionem cum Ecclesia Catholica accedit. Ita Martinon, cui etiam adde, præter alios Doctores à me citatos in *pari 8. tract. 1. ref. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.* nimò videndum eruditissimum Francisc. Halley de *Sacris Ord. cap. 2. art. 1. §. 11. per totum*. Gemachius *in Summ. Theol. tom. 2. de Sacram. Ordin. cap. 5. pp. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.* in *Summ. Theol. tom. 2. de Sacram. Ordin. cap. 5. pp. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.* *disp. 17. sect. 1. n. 1. Coninch. de Sacram. disp. 10. art. 1. n. 65. & Auerlam de Sacram. Ordin. quest. 1. tit. 1. §. 2.* Vnde apparet, vt dixi, nostram sententiam inter Sacerdotes recentiores esse communem.

6. Et hæc omnia in vinum congerere volum, vt, si in facti contingentia aliqua Congregatio particularis circa præsentem difficultatem à Summo Pontifice institueretur, vt factum fuit à Fel. mem. Vlpiano VIII. itam Eminentissimi Cardines, Prælati, & Theologi in illa designati, Auctores omnes, qui de hac questione pertractant, p̄ta manibus haberent.

RESOL. II.

An materia, & forma Ordinum fuerint instituta à Christo Domino: Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 18.

§. 1. AD hanc satis difficilem questionem ita S. R. C. responderet Ioannes Praepositus in 3. part. *Resol. D. Thome 29. vnic. de Sacram. Ordin. dub. 10. tit. 10.* Ex hæcenus dictis de materia & forma ordinationis, & diuersitate in Ecclesia Romana, & Græca patet, inquam fit probable Christum non instituisse Ordinum materiam, & formam in particulari, sed solum in genere, monendo scilicet, vt Ordines conferantur per aliquod symbolum sensibile, quo significaretur eorum potestati, atque adeo relicto esse Ecclesiæ determinare materiam, & formam, dummodo per illas significetur potestas, quæ in ordine conferuntur, & ita censet Ruardus *§. de materia, citato. Atudio lib. 6. cap. 4. §. itaque credibile*. Fornarius *cap. 2. de Ordine, & plures viri doctissimi, quos hac de re Romanæ consuluimus, tenuerunt etiam aliqui Louanij: sed censet saltem respectu Apostolorum Bellarm. cap. 2. c. 2. in fine*. Verum probabilitas istius sententiae etiam sine hac restrictione patet ex modo, quo ordines apud Græcos conferuntur. Quem modum Romana Ecclesia non reuocat in dubium, vt constat.

2. Vnde censet, quòd licet hæcenus dicta de materia, & forma singulorum adiuncta videantur probabiliora, si spectetur vsus, qui modò feruntur in Ecclesia Latina, (ita vt Ordo vt aliter collatus in Ecclesia Latina esset nullus, illa constituenta determinationem materię & formæ, quæ iam est in vsu) aliter tamen collatus potest subsistere, si videlicet Ecclesia alio modo materiam & formam determinaret. Quemadmodum subsistit ordinatio Græcorum prædicto modo facta, & fortè subsistit ordinatio Diaconorum facta modo relato à Durando.